

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. — 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. — 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek.
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szer-
kesztőségnél, vagy a helyb. könyv-
kereskedésekben; vidéken nun-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvételek. A
beigatásért minden három hasálos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díjszámitatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, julius 10. 1860.

28. szám.

Harmadik évi folyam.

Szomoru esztendő.

Történeti rajz.

VII.

Zsigmond udvarában kezdettől fogva nevezetes sze-
repet játsztak az udvari cselszövények. E különben in-
gatag ember csak egyben volt állhatatos — ezek kiví-
telében. Oly gonddal, oly titkosan füzte őket, hogy
azoknak, kik beavatva nem voltak, sejtelmök sem lehe-
tett, s a beavatottak jezsuiták voltak.

Cariglia szerepét most Marietti vette át. Ő esz-
közölte Bástánál a fegyverszünet meghosszítását, az ő
tanácsa volt, hogy a töröktől a folytatandó hadra se-
gélypénzt kérjen, időt nyerendő ez alatt is; ő vitte ki,
hogy Szathmárba Bástához kezeseket küldjön, hogy Ru-
dolfnak az öszvegyűjtött rendek egy két értelmű levelet
írjanak, mit másként magyarázának ezek s másként a
császár is.

De bár mily ügyesen szöttek is az udvari csele-
ket, elvégre is kilátszott a mephisto láb alólok. Bástá,
ki azokba teljesen nem volt beavatva, Csákit fényes igé-
retekkel a császári párthoz hódítá, de ez által a titkot
elárulá. Minő rettegést okozhatott ez! közepette egy
előre nem látott cselnek az ellenzék egy erélyes tagja
lett hűtlen az ország ügyeihez.

A hajdu duló csapatok még mindig kószáltak. Egy
3000-nyi csapat Fehérvár ellen ment elfogandó a feje-
delmét, szerintök a török udvar szövetségesét, ki meg-
rettenve székhelyét Székelyre, s seregeit Lugossi és Sze-
lesteyre bizta, ő maga pedig Dévára futott.

És már Zsigmond érkezettnek hitte az időt, mi-
dön terveivel nyiltabban felléphet. Seregei szétverék
ugyan a hajdukat s közülök igen sokat elfogának, de ő
ezeket dusan megajándékozva elbocsátá.

Ily lépés után láthatá az ellenzék mit várhat tőle.
Székely és Toldi elakarák fogatni, hogy majd az ország-
gyűlés számadásra vonandja árulásaiért, de tervök a ki-
vitelnél megbukott. Ugyanis Vayda Miklós a dévai vár
birtokosa, kinél volt Zsigmond, a vendégi jogon e csor-
bát tenni nem akarta.

VIII.

Bástá Szathmárból 7000 főből álló sereggel ment
Kolosvárra. A vidék merre csak járt, jobbra balra

szétfutott. Zsigmond fényes követséget küldött hozzá, 4
főrral élükön, kik az országot kegyeibe ajánlák.

Magán kívül szaladott Székely Toldi kíséretében
Dévára s nagy nehezen utat tört hozzáig. És itt inge-
rülten, patriotismusa egész hevével, kinzatra vérszjósó sejt-
elmek által, kérő és mégis parancsoló hangon, mely egészen
sajátja volt, figyelmezteté Bástá beütésének következ-
ményeire, hirtelenségére, büneire, az aljas eljárásokra,
mikkel az ország dolgait kezelte, kért, esengett, meg-
tagadta büszkeségét, fenyegetett lelke egész erejével.

Zsigmond kihallgatá öszvetett kezekkel, merev, hi-
deg arccal, egyetlen izma sem változott s csak akkor
vonult el gunyosoly ajkain, midőn ajánlá, hogy intéz-
kedjenek a rendek tetszésök szerint.

Bástá táborából a fejedelem küldöttői közül csak
Kemény Boldizsár tért vissza. Székely, ennek szava
után is meggyőződve, hogy Zsigmond országa ellen cse-
lekszik, elhatározá, kezébe ragadni a kormányzás gyep-
lőjét. Keményt letartoztatá; Toldit a szászsebesi táborba
küldé s ő maga a nemzet nevében fölkelést parancsolt
Fehérvárról.

Szavait kevés siker követte. Legtöbbeket a Bástá-
tatóli félelem tartott vissza. Mindegy, ő nem tágitott.
Ha elvész az ország, ne essék el gyáván, védtelenül.
Ha győz az ármány, győzzön a patrioták merényének
romjain. S intézkedései is elhatározott ellenállási szán-
dokot tanusítának.

IX.

Bástá Tövisen értesült Székely mozgalmairól. Sok-
kal jelentékenyebbé vált az, azon csekély erő dacára is,
melyet a rettegésben tartott ország kifejtett Székely
erélyes lelke által, hogy sem Bástá, ki sergének egy
részét Kolosvár alatt hagyá, a szépszeréveli kibékülést
meg ne kísértette volna. Csákit Székely táborába küldte
fényes igéretekkel, hogy ő Erdély jogait majd így s
amugy fogja védeni; hogy a rendeknek szabad fejedelmi
választást enged sat.

Székely rendületlenül célja mellett maradt. Ugy
látta ő, hogy e forradalom Erdélyt árja alá temeti,
vagy megmenti, de magát védeni minden áron tartozik.
A Csáki által tett igéretre nem hajtott. Borbélyt tisz-
telte; de hazája ügyét szentebbnek tartá. Az sem in-
gatta meg, hogy Toldi székelyeit Szászsebes alól kimoz-
dítani nem bírta. Harc, minden áron harc.

Székely seregei egy részét gyülevész nép tette, kiket kétségbeesés tartott táborában. Ezenkívül fegyverrel gyengén volt ellátva, s mi előnyt személyes vitézség s haditapintat adának, e körülmények által ellensúlyozva valának. A szerencse eleinte a hadban Székelynek kedvezett. Básta sebeket kapott; katonái megszaladtak, s csak Borbádnál sikerült őket annyira összeszedni, hogy új támadást intézhessen Székely ellen, kinek gyülevész népét az újabb váratlan meglepetés szétkergeté. Székely és Toldi menekültek de a főnemesség közül többen el-estek.

E csata után a fejedelmet diadallal kísérték Szászsebesre, hol Székely párthivei közül a megtérőknek kegyelmet ígértek, s honnan Zsigmond harmadszor indult külföldre, lemondván az ország trónjáról, mely őt annyira szerette, s mely szeretetet ő annyira nem érdemelte meg.

X.

1602—3-ik év küszöbénél vagyunk. Szomoru esztendő! Hosszas kronikája inség és nyomornak, hazafias küzdelem és legyőzetésnek. Básta látta, hogy ha le is győzte az országot, de megtartani csak oly módon tudhatandja mint kezei közé keríté... rendszeres zsarnokság és kegyetlenkedések által. S Székely a bukás pontján a kétségbeesés erejét akarta egyesíteni. Mi más menthette volna meg?

Székely a perc óta, hogy mint fővezér a dolgok élén állott, egy eszméért lelkesült. Hányan hullottak el mellette, hány ügypártját vesztette el! minő kevés reménye a sikernek s minő kilátások a bukás esetére! Ő entusiastá volt, egy eszméért küzdött, egy gondolatja volt, erő, kitartás által talán kivihető.

Az ország, értem a főnemességet, két pártra volt oszolva. Jó hangzatu magyar nevek küzdöttek a német uralom mellett, kik Básta tetteit a körülményeknek rótták fel. Székely Mózes is számított barátokat, nehány elégtelen de kifáradt embert, kikben a lelket is csak ő tartá. S a bukott ügynök rendszeren mi kevesek barátai!

De térjünk az eseményekre. „Hoc“ mond Bethlen F. „quod nunc dicimus, initio horrendum, medio atrox, fine funestissimum.“

Székely a török táborba menekült s Bektas*) balsával egyezkedett az ország visszafoglalása iránt. Szelestey Világosvárra ment, veszedelmére. A jenői várparancsnok Petneházy István, Básta előtt némi érdemeket vivandó ki magának, elhatározá az ellenforradalom e jobb kezét, élve vagy halva kézbe keríteni. S csakugyan Fekete Mátét, Szelestei belső emberei egyikét, kit ez saját költségén váltott ki török fogságból, megvesztegeté. Fellázasztá az örséget s Szelesteit saját emberei összekoncolák. Petneházy a legyilkolt fejét drága ajándokul Bástának küldte.

Básta magyar határszéleken hagyott hajdui, egye-

sülendők a német sereggel, Alsófehérmegyén át a Szász-földre ütöttek. Szokott modora szerint e sáskahad utját merre járt, a helység végelpusztulásával jelölte ki. Springen minden nőt megfertőzének s végre egy halottat ástak ki. Vingárton éppen temetés volt midőn oda értek, egy fiatal szép leány temetése. Leránták a koporsó fedelét s ott becesteleníték meg az élettelen tetemet. Más falvakat egészen leégettek s a lakosokat a lángok közé vetették. S midőn e büntények hírét a szabadalmazott rablófőnöknek megvitték, vállvonitva monda: „jó és helyes!“

XI.

A német vezér Medgyesre országgyűlést hirdetett. Básta creaturái gyűltek a helyre, hol Kendi, Kovachoczky és társai jóslatukat vérrel pecsételték meg. Mi más lehetett volna várni e jogtalan gyűléstől, minthogy az országot új adóval terhelte, új vámrendszert hozott be, gondoskodott a katonaadóról s végre Székely Mózeset mint honárulót az országtörvényei szerint fő- és jószágvesztésre ítélte.

A rendek atyai tanácskozását két hir szakasztá félbe: a Zsigmond által még régebben hivott tatárok segélyére érkeztek Moldvába, s értesülvén ennek távozásáról mint ellenség akarnak becsapni. Ezeket maga Básta verte ki. Másik, hogy a Maros melletti törökök nyugtalanok. Ezeket Borbély csendesítette le. S e diadalok után úgy hitte Básta: hogy az ország bírása teljesen biztosítva van, s a decemberi országgyűlésen gondoskodott katonáinak téli szállása s elhelyezése iránt.

Básta katonáit téliszállásra Magyarhonba küldé. Nem gondolá meg, hogy ő csak rettegés által kormányozhat.

S valóban alig terjedt el ennek hire, a leigázott oroszok mozogni kezdettek. Eszökebe jutott az utolsó évek története. Kinek nem volt közölök halottja? ki nem állott a végpusztulás ösvényén? s ki nem siratta önmagával a szerencsétlen üldözött hazát? Emlékekben látták a felegetett falvakat, hallották a meggyilkoltak jajjait. Látták az éhség és had által kiirtottakat, a menekvőket kiket erdőben pestis, fagy vagy éhség gyilkolt le. Egy atya saját gyermekét ette meg. Zentelkén egy asszony menekvő vendégének gyermekét főzte meg s megette saját unokái tetemét. Cserelyén testvér a testvért s Gorbovicán a szerető kedvesének felét megette, felét pedig Enyeden eladta. Szomoru idők: midőn emberhussal kereskednek!... S látták: még egy ilyen év, s arra sem lesz ember ki a Básta szerkerét huzza!

Ily emlékek mellett a tudatra, hogy Básta bakói eltávozának a főnemesség nagy része, köztük Nagy Albert, Csiszár Gergely, Bethlen Gábor, Székelyt szóval s levelek által biztosíták, hogy törekvéseit minden áron előmozdítandják.

Ily roliónak hire csakhamar elterjedt. S Básta ugy hívé, hogy leggyökeresebben országgyűlés által or-

*) Bethlennél Bektas, okl. Bektes.

vosolandja. Csakugyan 1603. januárjában összehívta a rendeket Gyulafehérvárra. Ezek a hajdujárás nyomorai iránt keserves panaszt emeltek. Mivel a vezér a híreket kis fontosságúnak tartá s úgy hívé, hogy hajduira szüksége nincs, kiküldte azokat az országból mint tudta, s az oláhok megzablását ígérte. Másfelől a rendektől a császár iránti hűségesküt kívánt, kik Bécsbe követséget is küldtek.

S utasítást is adtak e követségnek? Mekkora hatást okozott a politikai élet is, ez utasítás bizonyítja. Dolgozókat kértek mikről alkotmányos országban szó sem lehet... Törvények tiszteletben tartása, szabad vallásgyakorlat, elrabolt jószág visszaadása, az országnak jövőre rablóktól megkímélése sat. Mintha Erdély egy tabula rasa, s mult élete számbavehető sem lett volna.

Szilágyi Sándor.

(Folytatatik.)

Önvallomás.

A Delejtű 25. számában ♂ kollega *) ur — június 14-én költ levelében — a többi közt így szól: „Hunyadi János eredete“ című fölrattal a 24-ik számú Delejtű egy rövidke értekezést hoz, melynek szerzője nem igen járhatott a kútfők után. Cikkje Kalendáriom, s az 1835-ik 33. sz. „Fillértár“-on feneklik.“ — 1838-ik év óta a „Fillértár“-nak (ide értvén a hasonló nevű naptárt is), egy levele sem volt kezem közt, azért — miután, mint tisztelt kollega ur szavaiból gyanitom, arra nem sokat adhatni — elfelejtém annak tartalmát annyira, hogy nem is emlékszem rá: volt-e benne csak egy szó is Hunyadiról. V. J. naptárának némely szavait előhoztam ugyan; de hát kérem kollega uramat, ön soha sem irt eddig még valamit a naptárok valamelyikébe? —

„Bonfinra térünk — mondja alább a levelező ur, — kiről szerző amugy félvállal odaveti, hogy „Mátyás királyt a római Corvin családból származtatja.“ Bizony kár volt a tudós olasznek kérdéses helyét át nem lapozni.“ — Az igaz; de miután a levelező ur maga is elősmeri, hogy „nem igen járhattam a kútfők után,“ — minthogy Spaizer is — mint maga megvallja — kútfőkül Tinódi, Urametz, Heltai, Bonfin sat. adatait használta, Spaizer szavait idéztem elő annak megmutatására, hogy Hunyadi János nem volt Zsigmond királynak törvénytelen gyermeke, mondván: „A magyar nép, melynél — mint tudjuk — költőiebb nincs, többnyire minden nagy

*) Bocsanat a címért; mert mindketten levelezők vagyunk, s csak azon különbséggel, hogy Nyilas uram fővárosi, én pedig mezővárosi levelező vagyok. No de ki tudja: melyikünk irt vagy rontott közülnk el több levelet. Aztán, ha a lánchuzó nevezhette a mérnököt kollega urnak, miért ne nevezhetnék egymást annak a papíron-tók is?

emberének származását mesésen szokta előadni. Ennek nyomán indultán a nevezett krónika írója (Spaizer) is, ki miután a magyar mondák költői szellemével meg nem ösmerkedett, nem csoda, hogy Hunyadi származását oly hibásan adja elő, hogy azt saját szavaival is megcáfolja, midőn beszédje vége felé így szól: „Hunyadi János midőn fölserdült először a Csákiakhoz adta magát“, sat. Ime Spaizer e szavai is megcáfolják azon előbbi állítását, miszerint Hunyadit Zsigmond király törvénytelen gyermekének lenni mondja. (Közbe mondva — mint a régi közmondás szól, — mert az önvallomás ezer tanukkal fölért). Mert mellözve egyéb adatokat, ha csak azt vesszük is, miszerint Zsigmond, ki a pazarlásig bőkezű volt, lehetetlen, hogy gyermekét jobban el nem árasztotta volna kegyeivel, mint bárkit mást.“ Ezután folytatólag elmondám, miként a magyar nép tudván Hunyadi törvénytelen ágyból való származását, őt minden érdeme mellett sem vállalandotta volna el Magyarország kormányzójának. Példa van erre Boricsban; de példa erre Korvin János is.“ Ugyan ezen igénytelen cikkemben mondám: „azt senki meg nem mutathatja, hogy a Hunyadiak nem származtak erdélyi magyar szülőktől.“ Erre kútfőket nem idéztem elő, (az ellenkezőt bizonyítsa be — ha tudja — az ellenfél), csak a Hunyad váráról irt cikk végszavait toldám hozzá. De ezzel — csekély véletem szerint — nem rontám azon előbbi állításomat, miszerint Hunyadit nem Zsigmondtól hanem erdélyi magyar szülőktől származottnak lenni mondtam. De az által se, hogy — Spaizer idézett szavai szerint — hibásan mondatik Hunyadi Jánosról, miszerint a zágrábi püspöknél szolgált volna, miután az ő atyja volt ott.

Én kevés adatokat hoztam elő az igaz, de azokkal mindig egyet erősítettem; azonban kollega uram — mind a mellett, hogy több kútfőkön kívül az 1409-ik évben költ, s az anspachi levéltárban fölfedezett oklevelet előmutatja, mégis arra nézve, hogy Hunyadi erdélyi magyar szülőktől származott kevesebbet mutatott meg. Mert, kollega uram ezt mondja: „maga Mátyás, Zsigmondot nagyatyjának elfogadta, mert akkor — a nagy tudományu Aeneas Sylvius szerint — a fejedelmek közt nem volt becstelen a törvénytelen származás.“ Ez pedig önvallomás; mely aztán többet szokott nyomni a mérlegen — természetesen az ellenfél előtt — mint az 1409-ki oklevél; miután találkozik olyan „authenticum documentum“ is, melynek szavai csak annyiban igazak, mennyiben a papíron állnak.

A mit kolléga uram a H r a n a szórul mond, hogy t. i. H r a n a szerb nyelven annyit tesz mint Holló (Corvinus), arra szabad legyen elmondanom, miszerint szerb nyelven: V r a n a = varju és nem holló, mert a holló kétakkora, mint a varju és szerb nyelven = G a v r a n, melyhez hasonló keresztnév a: G a v r a. A mit pedig kollega uram e szavakkal „Ennyit jegyzünk meg szerzőnek azon megjegyzéssel, hogy máskor ne kimélje magát a fáradságtól“ fejez ki, szerény válaszom az, hogy máskor nem kimélenem a fáradságot, ha — időm engedi és ha — kollega uram jobban kifejezi magát magyarul; mert az ilyenféle fa-

lusi ember mint én vagyok nem érte jól, mit tesz az az „Ennyit jegyzünk meg szerzőnek;“ de azt sem, hogy mifélek azok a körmönfont igazgatók, kik a városligetben tartottak előadást; — mert eddig nálunk csak körmönfont beszédet tartottak a talpraesett vagy tüzről pattant egyének; e mondatot pedig: „a miután oly epedve sovárogtak: eljön mennyeknek országa,“ mi így írjuk: „a mi után oly epedve sovárogtak, eljön: a mennyeknek országa.

K. F.

Régi levéltárca.

(Közli Knauz Nándor.)

V.

Gabriel DEI gratia Electus Hungariae Dalmatiae Croatiae Sclavoniae REX Princeps Transsylvaniae ac Sicularum Comes etc.

Prudentes ac Circumspecti Fideles syncere Nobis dilecti: Salutem et gratiam Nostram. Huniadj Miklos hivünk adgia ertesünkre keőnieőrhese által, hoga oda fel foroghvan az hadakban, szerenczetlenül eseth volt az Ferdinand mellett való Lengielek keszeben; a' honnet meghent nagi szerenczessen ismeth kiszabadulván, es Udvarunkban akarván iwnj, (mivel az eleőt is lakot Udvarunkban) Nagyszombathi varosunkban rea talalván nemi nemű cziavargho legheniek, mindenetül lovatul fegvetretül megh foztottak, kik mostannis az megh nevezeth varosunkban vadnak. Igh leven az dologh hadgiuk es serió parancziolliuk esz levelünk lathvan, mingiarast azokath az leghenieketh megh fogjatok, es ha mindeneth megh nem akarnak adnj asz meghnevezeth Huniadj Miklosnak, mind addigh migh mi oda nem megjünk leghienek szorgalmatos tartosztatasban. Secus nequaquam facturi. Datum ex Arce nostra Ersek Uyvariensi dje 8. Septembris Anno Dominj 1620.

Gabriel.

VI.

Gabriel Dei gratia electus Hungariae, Dalmatia, Croatiae, Sclavoniae etc. Rex, Transylvaniae Princeps et Sicularum Comes etc.

Prudentes ac Circumspecti fideles nobis dilecti, Salutem et gratiam nostram. Az elmult hettfeon az mely legeniek Udvarigialogink keozül megh sebesettenek Városokban küldöttük giogittasnak okaért eokeot. Azert hadgiuk es ighen serio paranczolluk is hüseghteknek mindgiarast illendeo szallasokat rendelven nekiek, az Borbéliokat Ceh Mesterekkel eggiwt eleoteokban hivatvan ereossen meg hadgia nekiek menteol legh iobban es szorgalmatosban lehet ugy forgodgianak az sebessek keorül, is gondviselettel keossek eokeot, mert ha valamely gondviseletlensegek miat megh hal keozülleok, magatokatis megh büntetünk erette, az borbéliokban pedig, valaki okanak talaltatik, megh eolettiük. Etelekre es

italokrais visellietek gondot, az mit reaiok kolteoteok, taxatokból defalcaltattuk praesentium testimonio literarum mediante. Az Borbéliokkal menteol legh iobban lehet szegeodgietek megh, az ot valo harminczadosunknak megh paranczoltuk, hogy mindgiarast valamint megh szegeodhettek felet megh adgia az Borbéliok most, es az utan az teobbitis. Secus nullo modo facturi. Eisdem in reliquo benigne propensi manemus. Datum ex castris nostris ad Posonium positus die 2. Septembris 1621.

Gabriel.

VII.

Gabriel DEI gratia electus Hungariae Dalmatiae Croatiae Sclavoniae etc. REX Transylvaniae Princeps ac Sicularum Comes etc.

Prudentes ac Circumspecti fideles nobis dilecti, Salutem et gratiam nostram; Harom sebes nemet Capitan viteti be magat teob feő sebes nemetekkel eggieöt varostokban giogitasnak okaert, kiknek hoga tiztesseges szallast rendlietek mingiarast ez leuelnnk latuan igen serio hadgiuk s parancziolliuk. Secus nullo modo facturi. Datum ex Castris Nostris ad Posonium positus die 4 Mensis Septembris Anno Dominj 1621.

Gabriel.

VIII.

Gabriel DEI gratia Electus Hungariae Dalmatiae Croatiae Sclavoniae etc. REX. Princeps Transylvaniae et Sicularum Comes etc.

Prudentes et Circumspecti fideles Nobis dilectj Salutem et gratiam nostram. Bizonioson esék értésünkre hogj az mely sebes gialoghinkot kik mindenesteölis negyven szamuan ha vadnak az ot valo hitetlen arulo Borbeljok miczioda Istentelen kevansagh alatt akarnak giogjtanj, hogj a' keves szamu leghenteöl hatzaz Magiar forintot kevannának: Mely kevansagh, ha azok a' sebesek gonoz eletek mellet, es nem ez orszagnak zolgalattia mellet estek volnais abba a' nyomorusagba, felette modnelkül valo Istentelen dolog leven, annak melto modok alatt valo eligazitasára bocsiatottuk ez levelünk megh ado vitezleő hivünket Udvari szolgankot Gjarffas Pallt: Azert hadgiuk s- poroncsiolliuk, hogj valamit e' dologból mi szonkal eleöetökben ad, annak mindenekben telljes hitelt advan, ahoz alkolmazzassatok magatokot. Az Borbeljoknak pedig megh haggiatok eletek vesztése alatt, a sebesekhez ugj lassanak hogj cziak eggys ha megh hal gondviseletlensegek mia, avagj a sebekre valami egyjéb megh veszés szál magok eletek fogj el erette. Secus non facturi. Datum ex Castris Nostris ad Oppidum Zentz positus die 7 Septembris Anno Domini 1621.

Gabriel.

Levelezések.

Kolosvár. június 26-án 1860. Az egyébiránt csendes, de a cselekvés és haladás terén folyton szereplő városunkról távolabbi lapjainkban ritkán vagy csak elszórva fordul elő valami, holott a főváros csakugyan többször és többet mutat föl jelenségeket, melyek az életmozzanatoknak eleven lendületei. Ilyenek például a muzeumegylet folytonos működése, s naponkint több életet tanusító intézkedése; a gazdasági egyesület üdvös tárgyalása és dicséretes terjeszkedése; a kisegítő takarékpénztár uzsorát zsibbasztó munkás keze; a kereskedelmi s iparkamra azon jelentékeny indítványa, hogy a pesti mintára nálunk is gabnacsarnok állitassék; a Sz. Udvarhelyi állatkiállítás nyereséges eredménye; a Széchenyi drámajutalom alaptökéjének folytonos és vigasztaló gyarapodása, a színházügy lelkes fölkarolása, s a dolgot elősegítő lelkes pénzadakozás, a lóverseny, s magyar öntudatunk eleven tükre a magyar öltöny, mely oly varázs erővel s villám sebességgel minden divatnak ajtót nyitott. De ki bírná szerény polgáréletünk minden jelentékenyebb mozzanatait egy huzamban előszámlálni? Most csak némelyeket akarván előszámlálni, s nem kívánván untató lenni, ezennel dolgomhoz fogok.

Június 5-én nyitattott meg nagy ünnepélyvel a nagy szorgalom és költséggel megjavított uszoda.

Ennek tulajdonosa a város, de a kezelést, javítást és diszitést a helyi katonai hatóság viszi; ez évben az említett hatóság a rend és szépítésben rendkívüli erélyt fejtett ki; minden belhiányt költségesen kijavított, külkörét teljesen megújította, ürde virág-sövényzet- s minden kényelemmel ellátta; s ez teljesen katonai erő, s boskói gyorsasággal hajtatott végre. A megnyitásra roppant néptömeg sereglett egybe, játszott a helyi katonai zenekar, s az ünnepélyt meglehetősen sikerült tűzijáték zárta be.

Uszodánk a sétány végére esvén, sőt annak kiegészítő része levén, erről sem hallgathatok. Itt a beosztás nagyon rossz; maga a sétány nem egyéb, mint egy jó hosszudad szabad tér jobbra balra víztől szegélyeztetve; baloldalon elég széles, elég árnyas ut vonul az uszodáig, s ebből áll a sétatér; mellette jobbra csak egy faszegély választja el a kocsit utat, melyen mindenki kocsikázhat, lovagolhat tetszése szerint, tehát — miután egyik sem locsoltatik, — annyi port hajthat a sétállók szemébe szájába mindenki, a mennyi csak tetszik; a jobb oldali ut inkább csapának mint annak mondható, miután árnyékkal nem bír. A mondottaktól eltérve az egész inkább kaszálónak mondható, a mint hogy az is, kivéve az itt ott viruló fákat, melyek nagyrészt még csemeték. Főhiány a dologban az, hogy a kocsit nem öntöztetik, s hogy a szőlő ut nem a sétányon keresztül vágó uton eszközöltetik a hidra. Aztán meg az, hogy a jobb és baloldalra dülő szabad térekre semmi tekervényes lomb vagy mellékut nem tervezetik. Pad már most elég szép számmal van, az ut is eléggé kavicsozott, hanem a kaszálókba kellene csik-

utakat nyitni, itt ott virágos hördét állítani s egy tiszteletes sörödét vagy borodát állítani; ha attól félünk, hogy a sétány nem igen népes, öntöztessük meg gyakrabban, állítsuk ki egyik vagy másik bandát, lehessen itt egy pár becsületes falatot harapni, azonnal benépesedik. Hogy lámpák állítottak fel, az igen üdvös gondolat. Ugyanazt kell ama tervezőkre is mondanom, kik a város mellékutcait is hasonló világító eszközökkel látták el; hisz rosszul kövezett utcáinkon nappal is fontolva kell haladnunk, hát ott mit tegyünk, hol misem biztosítja lépteinket a sár ellen!

A kövezet dolgában csakugyan rosszul állunk. Majdnem nevetséges dolog állításomat oly embernek olvasni, ki tudja, hogy köörszágban lakunk, pedig mégis úgy van.

Van néhány háztulajdonos, kiknek köszönetet mond minden arra járókellő, hogy legalább néhány biztos lépést tehet, mert háza elejét nagyobb kövekkel rakatta meg; a többi inkább kavicsozás mint kövezet, girbe-görbe lejtőkkel, gödrökkel, mik már csak azért is telve lehetnek minden vizenyős időben, mert nálunk csatornákról alig lehet szó.

Járáskelésnél megemlitendő az idővezér, az óra is.

Kolosvár a mondottam érdekekben minden figyelmen kívül áll.

Annyi nálunk a torony, mint kevés városban, s még sincs óránk!

Dehogy nincs, vagyon három is, igen de mind a három rossz.

A redout épületen levő, még ha rendesen járna is, csekélység a város arra dülő részének is, helyzete alacsony, mutatása többnyire hibás, ütése gyöngé, pihenés-vágya elismert dolog; a jezsuita templom levőn a város minden kovácsa kifáradt már, eláll mikor tetszik, mutat a hogy akar, pedig ott a csillagda, mire azonban ki sem hallgat. A barátoké ez idén legjobban jár, azonban csengetyüszerű verése ritkán és nem messze hallatszik; hogy az új toronyba fog óra is jutni, erősen hisszük, eddig azonban csak a számlapot mutogatják, mikor lesz tehát rendes idővezérünk, azt az ég tudja.

Június 19-én virradóra feltörték a sz. péteri templomot, mely az Erzsébet kórház tulajdona, tehát szegények temploma, nem lehetett gazdagon ellátva, a szentségtelen kezek mégis feldúlták az isten oltárára letett ajándokokat; elvitték a kehelyt és ciboriumot, mert ezek ezüstből valának, a többit mert réz volt szépen ott hagyták, 5 ajtót törtek föl, míg az említett tárgyakhoz juthattak; ez már az idén második templom rablás, a tetteseknek maig sem vagyunk nyomában.

Medard ez évben meghazudtolta az időjósokat, előttevaló éjen és napján folyton esett, rá a legszebb napok következtek, itt ott megrohan ugyan bennünket a zápor, a szomszédságokban jég is dulong, bennünket azonban minden ilyenszerű csapás megkimélt. Még a június 11-ke sem hozta meg az előre hirdetett nagyobb-szerű légmozdulatokat. Legtöbbet ártottak a májusi fagyok, melyek a szőlőt több helyütt megcsipték. Nálunk a szőlőt nem úgy mivelik mint Magyarországon. Őszel az ágokat lehomoritják, tavasszal a kellő időben

a föld vagy trágyából kiemelik, a betegeseket levagdadják az életrevalókat hosszú póznák mellett koszoruba kötözik, s felnőttéskor a szőlőt egész pagonnyá képezik. Igaz, hogy elég gyümölcsöt hoznak, de levők koránsem a magyarországi borok ízével dicsekednek.

A már egyszer említettem új szivargyár, mely sz.

péteri külvárosunkban emelkedik, s mely szilárd épület ugyan nem, de csinos házalak lesz, az öszre úgy látszik teljesen át fog adatni a munkakörnek, mi történik a mostanival, mely ezelőtt papnövelde volt, nem tudjuk.

Endreffy.

T Á R C A.

Vész és nemtó.

Történelmi beszély

Ránosztai Rezsőtől.

(Folytatás.)

A szép nő remegve tekintte a királyra. Pillantása alatt lesüté a király szemeit, s sohajtva gondolá: oh bár csak testvére rokona volna e bájos hölgy a férfinak s nem nője, mi boldog lennék akkor én; könnyebben megnyerhetném őt; s a férfi is élhetne.

Vedd uram király életet, tanácsosod úgy is arra tör — mondá elkeseredve az idegen, miután látta, hogy ügye elveszett. — Nem rettegem magamért a halált, de ha arra gondolok mivé lesz e nő ha én elvázem! mivé itt köztetek? mondhatlan fájdalommal telik lelkem el. . . .

A nőért ne aggódjál — vága szavába Mirzaino, mintegy figyelmeztetésül a királynak: félve attól ne hogy a bájosan szép nő szivetrázó könnyein könnyökre hajolva, kegyelmet mondjon ismét.

Az idegen csak egy sújtó pillantással válaszola Mirzaino szavaira, egy pillantással, melyben egész megvetése öszpon-tosult azután tovább folytatá.

Kedves e nő előttem oh király! kedves mint neked kormánybotod s országaid, s ő is lelkével csügg rajtam. Nem halhatnék meg a nélkül, hogy bánata őt a sirba ne vinné, mert kivülem neki senkije sincs. Gondviselésemre bizta őt az ur.

Mid e nő neked — kérdé a király.

A férfi mélyen sohajtott s azután fájdalmasan mondá:

E nő nekem testvérem

Péter arcán a szigor helyét kegyesség váltá fel, s halvány ajkain mosoly játszadozék.

Lelke megkönnyebbült, mintha nehéz vádtól szabadult volna meg. Önelégületen gondolá: a nő enyim s a férfi is élni fog. S így sokkal jobb! legalább nem kell látnom bánatos arcát a hölgynek, mely örök szemrehányásként állna előttem, ha a férfi megöletnék. Testvére. Hisz úgy élhet a férfi. Sőt gondom lesz reá, hogy megnyerjem őt. Azután nyájasan kérdező, meg ismételve a kedves szót, mely még egyre lelkében viszhangozék.

— Testvéred? tehát testvéred? s miért rejtéd el szemem elől.

Mert féltém őt — mondá nyomatékkal az idegen, — féltém s miatta életet.

Tölünk félted őt — szólott szelid szemrehányással a király, — tölünk! s azért nem hozád el kit annyira ohajtánk látni. . . .

Hisz mielőtt ezt tehetém uram király rabként hurcoltátok ide.

Szabadok vagytok ti, nem rabok. Im királyi szavunk biztosít bántásod nem leend. A gyanutól — melylyel Mirzaino hűsége tulbugóságában vádolt — felmentünk. . . .

Nem gyanu uram király, — vága szavába alig leküzdhető ádázsággal Mirzaino — de valóság!

Ne többet e tárgyról, — szólott a király — hisz a dolgok állása itt annyira világos a vizsgálások után, miként bűn lenne őt tovább is bűnösnek tartani e tárgyban. Körülményei és igazolása még a gyanu árnyától is fölmenték őt a törvény előtt, azért mi se homályosítsuk be ismét jó hírét. . . .

A mi azokra indított uram király miket neked titokban mondek, azt, úgy hiszem egyedül hűségem kifolyásának vé- ended s nem vádoknak, — mondá kétértelmű sziszegéssel Mirzaino.

Hűségedről nem fogunk megfeledkezni — válaszola a király, kellemetlenül érintve az udvaronc szavai által, — hűséged becsülöm, a többire vessük a feledés sötét fátyolát.

És hát az idegen? — kérdé végkisérletkép Mirzaino.

Az idegen szabad — mondá ünnepélyes hangon az örömtől elkapott király — s ki reá ezentul vádaskodni mer, retentő haragunk érendi. Szabad. Hogy pedig szükségét ne szenvedjen gondunk lesz reá. . . .

Van-e szükséged pénzre, erszényünk szolgálatodra áll, idegen?!

Köszönöm uram király nagylelkűségedet — válaszola meghajolva a férfi, — a szabadságért örök hálára köteleztél, de a pénzt — ne vedd sértésnek uram király — el nem fogadhatom, nem tettem reá érdemet. De még annyi van, mennyiből én s e nő hozzátartozóival megélhetünk.

Nem erőltetek, azonban bármikor lenne reá szükséged, szólj! . . .

Mirzaino nem birta leküzdeni érzelmeit, indulatát. Bármiként igyekvék is nyugalmat színleni, vérének arcába hajtá a boszu ostroma. . . .

Ő nem várta ezt; de hisz még nem is történt soha, hogy a király az ő utasításait éppen úgy, mint rágalmait meg nem hallgatta volna. Mindig mások, különösen pedig a kedves udvaronc önérdék sugta szavai szolgáltak a király gyöngye lelkének támaszul határozataiban.

S most, Mirzaino — midőn sértett hűsága érdekében tizszeresen kívánta az idegent elvesztetni — most minden igyekezetével sem vivható ki a királynál azt, hogy tanácsait elfogadjat.

Ő csalódott számításaiban. . . .

Egyetlen szó rontá el egész számvetését. Arra nem is gondolt, hogy a nő testvére is lehessen a férfinak. . . . Ez sértette nagyon.

Megalázva érzé magát a büszke udvaronc a király vi-selete által, ki annak, kit ő halálra kért, ki őt a tömeg előtt leálarozá — még erszényét ajánlja. Ez fájt neki. . . .

A király kincseit ajánlja neki, igen, mert töle is kincset vár — gondolá Mirzaino, — ő e kincsnek én általam jött birtokába, s im ez érte a jutalom. . . . De megálljatok!

Midőn a férfi mellett kifelé menve elhaladt ördögi mo-solylyal sugá fülébe:

Tehát királyi bér kelle a nőért, mert a magyar hölgy

erélye másképp nem eladó — — Hahaha! Sok szerencsét hozza, de még én is itt vagyok.

Tőled megvédem e nőt — szóló lángpillantással a férfi.

Hadd a védelmet nekem! — mondá a király, — figyelemmel tekintve a férfi arcvonásaiba.

Boldogság nekem őt védeni uram király. Nem engedhetem azt másnak át.

Én veszem védelmembe, én testvéredet — szóló a király — s nem érندی vész, mert lásd, szép a hölgy s szépsége a vihar mely veszélybe dönt.

(Folytatatik.)

Heti szemle.

— Tudva való dolog, — írják Kecskemétről a P. Hírnöknek — hogy ez időtáiban több jeles hazai város helyi történelmére hirdettek előfizetést, ezekhez mi is egy számmal járulunk. Kecskemét története ugyanis már szintén sajtó alatt van, melynek jelenleg főfoglalkozását képezi. A mintegy 5 derék kötetnyi művet Hornyik János levéltárnok ur írta meg, kiadója maga a város, még pedig oly formán, hogy a költségeket teljesen viseli, szerzőnek engedvén minden bejövő hasznot. Előfizetés nem hirdettetett rá, úgy hisszük nem is fog; elég jókor lesz, ha a sajtó alól kikerülő munkát minél hamarabb elkapkodja a kíváncsi közönség.

— Ugyanonnan írják a nevezett lapnak: A 7 láb hosszú bunkós juhászbökök egy-két ifjone nálunk is a nemzeti viselet közé kezdé számítani; ezeknek azt a tanácsot szeretném adni, hogy a birka-terelő fegyver helyett hordozzanak inkább amolyan derék buzogányt, milyennel Botond apánk a bizanci érckaput rengette, s milyeneket a nemzeti muzeumban láthatnak: az aztán méltó sétatálcája lenne hatalmas karu ősök unokáinak!

— A múlt héten három hideg nap egy kis zavart hozott a toilettebe. Hír szerint ez idő alatt nagy hó esett a mehadiai fürdőkben.

— Az eddigi „Szinházi lap“ a felsőbb engedélyt megnyerte „Szépművészeti lap“ cím alatt oly lappá alakulni át, mely a festészet, szobrászat, műépítészet, zenészet és színészet egyetemes közlönye legyen. A szerkesztő derék Egressy Gáborunk marad, s minthogy minden szaknak külön vezetője lesz a lapban, magából értendő, hogy a színészeti rész közvetlen vezetője maga a szerkesztő leend.

— A dunamelléki protestáns egyházkerület f. hó 2-án, csaknem általános szavazattal, Török Pál pesti lelkészt választá superintendenssé; a főcuratori magas hivattal pedig a közbizalom gróf Ráday Gedeont tisztelt meg, ki a vallási ügyben érdemeiből egész koszorut font össze már eddigelé is. Junius 4-én történt meg a választottak ünnepélyes fölavattatása, mely alkalommal az érdemekben megöszült komáromi superintendens, Nagy Mihály ur végzé az illetékes egyházi szertartásokat. Az öreg ur áhitatos szavakkal rajzoló az ünnepély komoly és magasztos jelentőségét, mely után az egyházi és világi főnököket megáldá; azután jöttek a papok mint a nép istenszavának képviselői, s egyenkint megáldák ft. Török Pál urat, ki teljes meghatottsággal fogadta paptársainak áldásos kívánatait. Különösen egyik pap, ki koszorus névvel bir az irodalomban is, (Szász Károly. Szerk.) kenetes hangon mondá: „Légy okos mint a kigyó, szelid mint a galamb, erős mint a kőszikla“ az írás ezen szavai a hallgatóság kebeléből ezerszeresen visszhangoztak. Majd Török Pál ur lépett a szószékre, megköszönve a hivek képviselőinek bizalmát, fejtegetni kezdé nagyfontosságú hivatásának komoly nagyszerűségét, melynek megfelelni — támogatva az illetők buzgó készsége által — mindenkor legfőbb törekvése leend. Gr. Ráday Gedeon szintoly vallásos mint hazafiai szellemben

tartott egy hatalmas beszédet, mely általános tetszéssel találkozott. Nem ide tartozik, hogy csak a fényesebb momentumokat emeljük ki a nemes gróf jeles beszédéből, miután azok teljes keretükben képezik ragyogó gyémántjait a karbunkulus foglalványnak. Végre a gyülekezet egyházi ülésé alakult át, melyben többek hallaták szavukat. — Este nagyszerű fáklyás zenével tisztelék meg választott főnöküket.

— Brassai röpirata: „Magyar- vagy cigányzene? — elmeséltatás Liszt Ferenc művéről“ legközelebb Kolozsvárott a sajtót elhagyandja. Ezen röpirat Regulynak néhány vogul dalait is foglalandja magában.

— F. hó 5-én az első mozdony érkezett Kassára. A miskolc-kassai vonal megnyitása csak jövő hó elején ünnepélyesen menend véghez.

— Gróf Ráday Gedeon a nemzeti színház igazgatóságától visszalépett, helyét Nyéki Mihály ur pótolja, de csak — ideiglenesen, minek örülhetünk... Gr. Ráday hirtelen történt visszalépeése meglepte a közönséget, s sokakat félelemmel töltött el a színház jövője iránt. Vajjon az aggodalmak alaposak-e? azt a jövő fogja megmutatni, mert fülünk vagy a hallásra, szemünk a látásra, de a viszonyokba nem levén beavatva, egyik modern politikusunkkal fölkiálthatunk, hogy: Hm, hm!!!

— A Bánságban aranymosás lesz. Hofmann Otto, az oravicai patak és a linjakavai völgy hosszában 160,000 négy-szögölből álló területet aranymosás eszközlése végett az illir-bánsági határezredtől kibérelt.

— Szabadkán is erélyesen igyekeznek egy bács-bodrogmegyei gazdasági egyletet megalakítani, s b. Rudics József, mint ideigl. elnök, Vojnic Gábor, Mukics János, mint id. bizottsági tagok, s Antunovics Mátyás mint egyleti titkár, már beadták felsőbb helyre az engedélyérti folyamodásukat.

— Legujabban azt halljuk, hogy a Kisfaludy-társaság kiakar lépni talányszerű nimbusából, mit léte körül az ismeretlenség vont, s új tagokat választand azok közül, kik újabban az irodalom terén az előhaladás zászlóját lobogtatják. Ideje is!

— Több szomorú szerencsétlenség adá elő magát Pesten. Nevezetesen a protestáns templom tornyáról egy meszelő kömives leesett s azonnal szörnyet halt. Egy házmester pedig fölindultában, nem tudva ádáz szenvedélyének parancsolni, egy becsületes csizmadiának nejét megfojtotta; végre a Jósefvárosban egy bortól fölhevült szintén csizmadiamester inasát a pincében keresztre feszítette... Irtóztató! Irtóztató!

— Több belföldi lap által közlött ama hír, miszerint gróf Teleki Sándor Palermóban nyert sebeit meghalt volna, teljesen alaptalan.

— Ormós Zsigmond előfizetést hirdet „Utazási emlékeink“ című három kötetes munkájára, mely leginkább művészet közleményeket foglaland magában. A munka, nálunk mindenesetre nem mindennapi tartalmánál fogva ajánlásra méltó. Előfizetéseket elfogad Pfeifer Ferdinand könyvtár 3 uj forinttal.

— A szegszárdi kaszinó egylet, július 1-én tartott közgyűlésén, egyhangulag elhatározá: hogy a Garay szobor ügyének élére áll, s a felsőbbbségi engedély megszerzését, a gyűlést sat. bizottmány által eszközöndi.

— Szegeden „Sámuel proféta és Széchenyi István, történelmi párhuzamban“ című elmélkedés jelent meg, melyet a szegedi zsinagógában tartott Széchenyi gyászünnep alkalmával elmondott volt Löw Lipót főrabbi. A jeles egyházi szónoknak e költői szépségekben s eszmékben egyiránt gazdag elmélkedése a magyar akademia javára adta ki a szegedi zsinagógai gyülekezet.

Temesvári ujdonságok.

A temesvári egyesült protestánsok temploma ritka lélekemelő ünnepélynek vala színhelye f. hó 4-én.

Ugyanis a bánsági ágost. hitv. Esperességnek azon egyházai, melyek a közelmúlt nehéz időkben a múlt évi szeptember 1-én kibocsátott legmagasabb pátenst értelmében magokat koordináltak — egyesülten azon egyházakkal, melyek a koordinációt végre nem hajtották — fenn kitett napon a templomban mélt. báró Ambrózy Lajos ő excellenciájának, mint 20 éves inspectoruknak elnöklete alatt gyűlést tartottak, melyben végzésileg kimondatott: hogy a bánsági esperesség — minthogy azt a f. évi május 15-én kibocsátott legfelsőbb kézirat sem akadályozza — a pátenst el nem fogadott gyűlekezetekkel egyesülve, magát, mind részeiben, mind testületileg a bányakerületi főtisztelendő superintendencia, mint egyedül törvényes felsősége alá visszahelyezi, a mint már a volt koordinált esperesség mult hó 27-én Lieblingen tartott gyűlésében magát feloszoltnak nyilatkoztató, s egyes egyházai az autonom lábrai visszaléptüket úgy is jelentették volt.

Az egyesülés nem volt ugyan előleges féltékenységtől ment, de ennek küzdelmeit vázolni hosszas térre vezetve, habár szívesen említenék fel a békités két apostolát,*) kiknek fáradalmi a legszebb sikerrel koszoruztattak, úgy, hogy a temesvári gyűlésben a legnagyobb egyetértés és szeretet szelleme uralkodott, s minthogy nem volt senki, ki itt más-kép gondolkodott volna; minden vita nélkül, alig pár órai tanácskozás után — az ülés befejeztetett. Mintha a gondviselés választotta volna ki e szent célra, az „Unióra“ az „Unio“ hajlokát, a temesvári ágost. és helvét hitv. egyesült protestánsok templomát; oly egyetértéssel lőn e rövid, de lelkes gyűlés megtartva.

Hivataloskodási ideje letelvén az esperességi felügyelő ur ő exljának eléptét kijelenté, de az összes képviselők által hivatala további vitelére kérészt, minthogy éppen most van oly főnökökre szükség, kik nemcsak feltétlenül buzgó protestánsok, de mind esperességünk viszonyait gyökeresen ismerik, mind az összes magyar protestáns egyház szerkezetében és kormányzási modorában otthonosak, mind a saját és a polgári tekintélyek ellenében egyházmegyénket súlylyal képviselhessek. Ő excellenciája a felügyelőséget továbbra is viselni sziveskedik.

Esperességi egyhangulag ft. Ambrózy Mátyás antalfalvi lelkész ur választatott, tartományi alesperessé Báris Sándor lieblingi lelkész. Esperességi pénztárnokká Schneeberger Jónás pancsovai lelkész, ki egyszersmind majdnem egyhangulag egyházi követül küldetett a pesti kerületi gyűlésre megyénk részéről báró Ambrózy Gyula ur mint világi követ mellett.

A követeknek többi közt meghagyatott, hogy minden erélylyel sürgöljék a központon, miként az összes protestantismus lépjen fel közbejáróul ő felségénél, hogy a kath. határvidék prot. egyházai, melyek eddig, különösen legújában autonom jogaik gyakorlatában érezhetőleg korlátozva lőnek, — a polgári tartomány egyházaiéval egyenlő szabadságaikba visszahelyeztessenek. Szintén a jótékonyosságát már a Bánsággal is oly sokszorosan éreztetett Gustav-Adolf egyletnek tettleges pártfogolását hazánkban ajánlják, igazgatóságának pedig az összes magyar protestantismus részéről szavattassék köszönet.

A gyűlés után a képviselők egész testülete a közel eső Remetére kocsizott ki, hol a mélt. báró Ambrózy család ősiei zamatu vendégszeretében részesült, s a mennyire egy szellemű volt a gyűlekezet a tanácskozásban: annyira kedélyesen öszhangzó volt a mélyen tisztelt főur vendégszerető házában.

*) Báró Ambrózy Gyula, ki e célból saját költségén egész Bánságot beutazta, s kinek jegyzőkönyvileg is köszönet szavattatott, és Nagy Ferenc, ki a lieblingi gyűlésben csak történetesen vevén részt, a kedélyek megnyerésére ott, s az izgultság lecsillapítására honn Temesvárott, lényegesen befolyt. (Szerk.)

Adjon isten többi prot. egyházi testületeinknek is oly bölcs mentorokat, kik a mostani komoly időkben éppen oly fáradhatlan hűséggel örködjenek testvéri egyesülésünk szent ügye fölött, mint a bánsági ág. hitv. esperesség köztisztelött felügyelője.

A békesség, egyetértés és szeretet őrangyala virraszson a magyarhoni prot. egyház felett!

* A délszláv történeti és régészeti társaság következő horvát nyelven irt levelet intézett e lapok szerkesztőjéhez:

Tekintetes ur!

Nagyon megvoltunk örvendeztetve, hogy egy emberbaráti bizottmány Temesvárott a szükölködő horvátok javára 800 ftozt gyűjtött, és ezeket ön, tekintetes ur által, további intézkedésre a mi társaságunknak elküldette. A midőn ezenel bizonyitanók, hogy az említett öszveg rendeltetésének helyére átmenesztetett, nekünk egyuttal a legjobb alkalom nyílik, minden tekintetes és nemes uraknak, a kik az ön f. e. május 23-án kelt levelében aláírva, valamint önnek is a mi legforróbb hálánkat, de mély tisztelünk és különös elismerő rokonszenvünk kifejezését is, saját és nemzetünk nevében ezennel kijelenteni.

Zágráb junius 27-én 1860.

Kukuljevics Iván,

Novotny István,
titkár.

Egyuttal a fennirt elnök ur e lapok szerkesztőjéhez kü-lön levelet is irt, melyet magyar fordításban szintén egész terjedelmében közlünk, meg levén, győződve, hogy annak testvéries sugallata nagyobb körben is vizshangra találand:

Tekintetes ur!

Noha azon pénz, melyet szükölködő honfiaink javára posta útján nekem átküldeni szives volt, azonnal a cs. kir. helytartóságnak adatott át, e körülményről ön azért nem tudosított eddig, mert Bécsbe kelle mennem, a hol mostanáig időztem.

Midőn most örömteljes köteleességemet teljesitem, szives haládatossággal értesítvén önt, hogy földieinek szép ajándékát megkaptam, egyuttal őszintén mondhatom önnek, hogy régi testvéreinknek a magyaroknak, és átaljában Magyarország lakosságának legújabb cselekvései bennünk ujjolag köz rokonszenvet ébresztettek, a melyet semmi hatalom és uralom, semmi fondorlat és gonosz föltevés alá nem ásand többé, a meddig egy igazságos szellem uralkodand felettünk, mely minden nemzetet és azok érdekeit közös ellenségeik ellen szorosan egybefűz.

Legyen ön meggyőződve őszinte nagyrabecsülésemről és közölje kedves földieinek mindnyájával szives és rendíthetlen rokonszenvünk és szeretetünket, mely bennünket halaha, most e fontos időben szükség hogy átkaroljon.

Önnek

alázatos szolgálja

Kukuljevics Saksinsky Iván.

* Tudva lévő dolog, hogy a mészárosok és sütők ipara f. e. május 1-e óta a szabad iparok közé soroztatott, melynek gyakorlására a bejelentésnél egyéb nem szükségeltetik. A belügyministerium m. hó 20-án kelt rendelete alapján most az eddig divatozott hus és vizsütemények árszabásai szintén megszüntettek, a mely rendszabály f. évi szeptember elsejével fog életbe lépni. Mészárosok és sütők tehát ezen idő határon tul tetszésük szerinti áratat szabhatnak, de reményljük, hogy a szabad verseny majd tesz hozzá, hogy a hus meg kenyér ára felette magasra ne emelkedjen.

* Hetivásári árak julius 6-án: Buza 4 ft. 10 kr., 4 ft. 3 ft. 75 kr. — Ujj, kétszeres 2 ft. 50 kr. — Ujj rozs 1 ft. 70 kr. — Árpa 1 ft. 25 kr. — Zab 1 ft. 25 kr. — Tengeri 2 ft. 20 kr. mérőnkint. — Szalma mázsája 60 kr.